

רות וערפה

סימי פיטרס Source Sheet by

רות א': א'-כ"ב

(א) ויהי בימי שפט השופטים ויהי רעב בארץ וילך איש מבית לחם יהודה לגור בשדני מואב הוא ואשתו ושני בניה: (ב) ושם האיש אלימלך ושם אשתו נעמי ושם שני בניהו מחלון וכליון אפרתים מבית לחם יהודה ויבאו שדני מואב ויהיו-שם: (ג) וימת אלימלך איש נעמי ותשאר היא ושני בניה: (ד) וישאן להם נשים מאביות שם האחת ערפה ושם השנית רות וישבו שם כעשר שנים: (ה) וימתו גם-שניהם מחלון וכליון ותשאר האשה משני ילדיה ומאשה: (ו) ותקם היא וכלתיה ותשב משדני מואב כי שמעה בשדה מואב כי פקד יהוה את-עמו לתת להם לחם: (ז) ותצא מן-המקום אשר היתה-שמה ושתי כלותיה עמה ותלכנה בדרך לשוב אל-ארץ יהודה: (ח) ותאמר נעמי לשתי כלתיה לכנה שובנה אשה לבית אמה [יעשה] יהוה עמכם חסד כאשר עשיתם עם-המתים ועמדי: (ט) יתן יהוה לכם ומצאנ מנוחה אשה בית אישה ותשק להן ותשאנה קולן ותבכינה: (י) ותאמרנה-לה כי-אתך נשוב לעמך: (יא) ותאמר נעמי לשבנה בנתי למה תלכנה עמי העוד-לי בנים במעי ויהיו לכם לאנשים: (יב) שובנה בנתי לכן כי זקנתי מהיות לאיש כי אמרת לי יש-לי תקנה גם הייתי הלילה לאיש וגם ילדתי בנים: (יג) הלהן ותשברנה עד אשר יגדלו הלהן ותעגנה לבלתי היות לאיש אל בנתי כי-מר-לי מאד מכם כי-יצאה בי יד-יהוה: (יד) ותשאנה קולן ותבכינה עוד ותשק ערפה לחמותה ורות נבקה בה: (טו) ותאמר הנה שבה יבמתך אל-עמה ואל-אלהיה שובי אחר יבמתך: (טז) ותאמר רות אל-תפגעי-בי לעזבך לשוב מאחרך כי אל-אשר תלכי אלך ובאשר תליני אליו עמך עמי ואלהיה אלהי: (יז) באשר תמותי אמות ושם אקבר פה יעשה יהוה לי וכה יוסיף כי המות יפריד ביני ובינך: (יח) ותרא כי-מתאמצת היא ללכת אמה ותחזל לדבר אליה: (יט) ותלכנה שתייהם עד-בואנה בית לחם ויהי כבואנה בית לחם ותהם פל-העיר עליהן ותאמרנה הזאת נעמי: (כ) ותאמר אליהן אל-תקראנה לי נעמי קראנ לי מרא כי-המר שדני לי מאד: (כא) אני מלאה הלכתי וריקם השיבני יהוה למה תקראנה לי נעמי ויהוה ענה בי ושדני הרע לי: (כב) ותשב נעמי ורות המואביה כלתה עמה השבה משדני מואב והמה באו בית לחם בתחלת קציר שערים:

מגילה י' ב:ד'-י"ב

אמר רבי לוי ואיתימא רבי יונתן: דבר זה מסורת בידינו מאנשי פנסת הגדולה, כל מקום שנאמר "ויהי" אינו אלא לשון צער. "ויהי בימי אסשורוש" — הנה המן. "ויהי בימי שפוט השופטים" — הנה רעב. ...אמר רב אשי: כל "ויהי" — איפא הכי ואיפא הכי, "ויהי

בימי" — אינו אלא לשון צער. חמשה "ויהי בימי" הווי: "ויהי בימי אשורוש", "ויהי בימי שפוט השופטים", "ויהי בימי אמרפל", "ויהי בימי אחז", "ויהי בימי יהויקים".

רות רבה א':א'

ויהי בימי שפט השופטים (רות א, א), אוי לדור ששפטו את שופטיהם, ואוי לדור ששופטיו צריכין להשפט, שנאמר (שופטים ב, יז): וגם אל שפטיהם לא שמעו, ומי הווי, רב אמר ברק ודבורה הווי. רבי יהושע בן לוי אמר, שמגר ואהוד הווי. רב הונא אמר דבורה וברק ויעל הווי, שפט חז, שפטים תרין, השפטים תלתא.

בבא בתרא ט"ו ב:

ואמר רבי יוחנן מאי דכתיב ויהי בימי שפוט השופטים דור ששופט את שופטיו אומר לו טול קיסם מבין עיניך אומר לו טול קורה מבין עיניך אומר לו כסף הנה לסיגים אומר לו סבאף מהול במים

רות רבה א':ד'

(ד) ויהי רעב בארץ... למא נענש אלימלך, על ידי שהפיל לבן של ישראל עליהם... אלימלך הנה מגדולי המדינה ומפרנסיה הדור, וכשבאו שני רעבון אמר עכשיו כל ישראל מסבין פתחי, זה בקפתו וזה בקפתו, עמד וברח לו מפניהם, הדא הוא דכתיב: וילך איש מבית לחם יהודה.

רות רבה ב':ט'

וישאו להם נשים מאביות... שם האחת ערפה, שהפכה ערף לחמותה. ושם השנית רות, שראתה בדברי חמותה. רבי ביבי בשם רבי ראובן אמר, רות וערפה בנותיו של עגלון הווי, שנאמר (שופטים ג, ט): דבר סתר לי אליך המלך ויאמר הס וגו', וכתיב (שופטים ג, כ): ואהוד בא אליו וגו' ויאמר אהוד דבר אלהים לי אליך ויקם מעל הכסא, אמר לו הקדוש ברוך הוא אתה עמדת מכסאך לכבודי, חייך הריני מעמיד ממך בן יושב על כסא ה'.

רות רבה ב':י"א

ותקם היא וכלתיה ותשב משדי מואב כי שמעה בשדה מואב (רות א, ו), שמעה מהרוכלין המתזירין בעירות, ומה שמעה, כי פקד ה' את עמו לתת להם לחם...

רות רבה ב' י"ב

ותצא מן המקום אשר היתה שמה (רות א, ז), ותצא, וכי לא יצאתה משם אלא היא... רבי עזריה בשם רבי יהודה ברבי סימון גדול שבעיר, הוא זינה, והוא הודה, והוא הדרה, והוא שבחה. פנה משם, פנה זינה, פנה הודה, פנה הדרה, פנה שבחה. וכן את מוצא בינינו אבינו כשיצא מבאר שבע... ותלכנה בדרך, הוצרה עליהם הדרך, שהלכו ביניה.

רות רבה ב' כ'

ותשנה קולן ותבכינה (רות א, יד), חסר אל"ף, תשש כחון, שהן מהלכות ובוכות. רבי ברכיה בשם רבי יצחק ארבעים פסיעות הלכה ערפה עם תמותה, ונתלה לבנה ארבעים יום, שנאמר (שמואל א יז, טז): ויגש הפלשתי השכם והערב. רבי יודן בשם רבי יצחק ארבעה מילין הלכה ערפה עם תמותה, ועמדו ממנה ארבעה גבורים, שנאמר (שמואל ב כא, כב): ארבעת אלה ילדו להרפה. אמר רבי יצחק כל אותו הלילה שפרשה ערפה מתמותה נתערבו בה ערות גוים של מאה בני אדם, הדא הוא דכתיב (שמואל א יז, כג): והוא מדבר עמם וגו' ממערכות פלשתים, ממערות כתיב, ממאה ערלות גוים שנתערו בה כל הלילה. רבי תנחומא אמר אף כלב אחד, דכתיב (שמואל א יז, מג): ויאמר הפלשתי אל דוד הקלב אנכי.

רות רבה ב' י"ד

יעש ה' עמכם חסד, רבי חנינא בר אדא אמר, יעשה כתיב, כאשר עשיתם עם המתים, שנאמר בכתובים, ועמדי, שותרו לה כתבותיהן. אמר רבי זעירא, מגלה זו אין בה לא טמאה, ולא טהרה, ולא אסור, ולא הטר, ולמה נכתבה ללמדך כמה שזכר טוב לגומלי חסדים.

בראשית רבה ס' ב'

רבי חגי בשם רבי יצחק אמר הפל צריכין לחסד אפלו אברהם שהחסד מתגלגל בעולם בשבילו, נצרך לחסד, שנאמר: ועשה חסד עם אדני אברהם, התחלת גמר.

בראשית י"ב ד'-ה'

(ד) וילך אברהם כאשר דבר אליו יהוה וילך אתו לוט ואברהם בן-חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן: (ה) ויטח אברהם את-שרי אשתו ואת-לוט בן-אחיו ואת-כל-רכושם אשר רכשו ואת-הנפש אשר-עשו בחרן ויצאו ללכת ארצה כנען ויבאו ארצה כנען:

בראשית י"ג א'-י"ג

(א) ויעל אברהם ממצרים הוא ואשתו וכל-אשר-לו ולוט עמו הגגבה: (ב) ואברהם כבד מאד

במקנה בפסוף ובזקב: (ג) וילף למסעיו מנגב ועד-בית-אל עד-המקום אשר-היה שם אלה' בתחלה בין בית-אל ובין העי: (ד) אל-מקום המזבח אשר-עשה שם בראשנה ויקרא שם אברם בשם יהוה: (ה) וגם-ללוט ההלך את-אברם היה צאן-ובקר ואהלים: (ו) ולא-נשא אתם הארץ לשבת יחדו כיהיה רב ולא יכלו לשבת יחדו: (ז) ויהי-ריב בין רעי מקנה-אברם ובין רעי מקנה-לוט והכנעני והפרזי אז ישב בארץ: (ח) ויאמר אברם אל-לוט אל-נא תהי מריבה ביני ובינך ובין רעי ובין רעיה כיהאנשים אחים אגחנו: (ט) הלא כל-הארץ לפניך הפרד נא מעלי אם-השמאל ואימנה ואם-הימין ואשמאילה: (י) וישאל-לוט את-עניו וירא את-כל-כפר הירדן כי כלה משקה לפני ושתת יהוה את-סדום ואת-עמרה כגו-יהוה בארץ מצרים באכה צער: (יא) ויבחר-לו לוט את כל-כפר הירדן ויסע לוט מקדם ויפרדו איש מעל אחיו: (יב) אברם ישב בארץ-כנען ולוט ישב בערי הכפר ויאהל עד-סדום: (יג) ואנשי סדום רעים וחסאיים ליהוה מאד:

בראשית רבה מ"א:ה'

ויהי ריב בין רעי מקנה אברם ובין רעי מקנה לוט (בראשית יג, ז), רבי ברכיה בשם רבי יהודה בן רבי סימון אמר בהמתו של אברהם אבינו היתה יוצאה זמומה, ובהמתו של לוט לא היתה יוצאה זמומה. היו אומרים להם רועי אברהם הטר הגזל, היו אומרים להם רועי לוט כף אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם (בראשית יב, ז): לורעה אתם את הארץ הזאת, ואברהם פרדה עקרה ואינו מוליד, למחר הוא מת ולוט בן אחיו יורשו ואין אכלין מדידהוון אינון אכלין...

בראשית רבה מ"א:ו'

(ו) ויאמר אברם אל לוט אל נא תהי מריבה ביני ובינך וגו' (בראשית יג, ח), רבי עזריה בשם רבי יהודה בן רבי סימון אמר בשם שהיה ריב בין רועי אברם ובין רועי לוט כף הנה ריב בין אברם ללוט, הנה הוא דכתיב ויאמר אברם אל לוט אל נא תהי מריבה ביני ובינך וגו', וכי אחים היו, אלא שהיה קלסתר פניו דומה לו.

בראשית רבה מ"א:ז'

...ויסע לוט מקדם, הסייע עצמו מקדמונו של עולם, אמר אי אפשי לא באברם ולא באלוהו.

סוטה מ"ב ב:

...ותמשק ערפה לתמותה ורות דבקה בה אמר רבי יצחק אמר הקדוש ברוך הוא יבואו בני

הַנְּשׂוּקָה וְיִפְּלוּ בְּיַד בְּנֵי הַדְּבִיקָה...